

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter

I Hälso- och sjukvårdslagen finns ett uttalat krav på att vården ska vara av god hygienisk standard. En god hygienisk standard berör alla som finns inom hälsovård, sjukvård och omsorgsverksamhet. De som omfattas är både vård- och omsorgstagare, personal, närstående och besökare. Goda grundläggande hygienrutiner i kombination med noggrann städning, rengöring och desinfektion av utrustning är nödvändigt för att förhindra spridning av mikroorganismer. Den fysiska miljön ska också vara utformad på sådant sätt att risken för smittspridning blir så liten som möjligt, se vidare i [Grundläggande vårdhygieniska rutiner för operationsavdelningar och Pre-/postoperativa enheter](#). Det är inte alltid man känner till förekomsten av kolonisation/infektion hos patienten inför vårdtillfället. Följsamhet till grundläggande vårdhygieniska rutiner och basala hygienrutiner bryter effektivt smittvägar och arbetssättet blir så lika som möjligt oavsett känd smitta eller ej. Kontrollodlingar hos medpatienter, personal eller miljö är då sällan motiverat.

Infektionsmanualerna för operationsavdelningar och pre/postoperativa enheter, ankomstenhet eller motsvarande är tänkta att vara en hjälp i planeringen för arbetet med patienter med känt smittbärarskap som skall genomgå kirurgiskt ingrepp. Om patienten vårdas postoperativt på intensivvårdsenhet gäller [Infektionsmanual - snabbguide för slutenvård](#).

Planering kring en misstänkt eller känd smittsam patient

Som alltid skall endast den utrustning och det material som behövs för operation och pre/postoperativ vård finnas tillgängligt. Att plasta in eller täcka över utrustning rekommenderas inte. Utrustningen måste ändå städas efter användning och i vissa fall kan det vara en säkerhetsrisk att ha övertäckt utrustning.

Innan patienten tas emot på operationsavdelningen skall beslut om pre- och postoperativ vård vara helt klart.

I manualerna används förkortningarna **E** och **I** för pre/postoperativ vård. Dessa definitioner har annan innebörd i denna verksamhet jämfört med vårdavdelning, eftersom patienten vårdas kort tid samt inte rör sig mycket på avdelningen.

E - betyder att patienten rekommenderas att ligga på enskilt rum med tillgång till egen toalett, alternativt att delad toalett i nära anslutning till rummet städas enligt manualen efter användning. Dagkirurgiska patienter intar även eventuella måltider på rummet.

I - betyder att patienten rekommenderas att isoleras på rum med möjlighet till undertrycksventilation och egen sluss. Om den preoperativa enheten inte kan erbjuda detta, får patienten tas direkt in på operationssal. Om den postoperativa enheten inte kan erbjuda detta kan eftervård ske på operationssalen eller på annan avdelning som har möjlighet till denna typ av rum.

Länkar

- [Grundläggande vårdhygieniska rutiner för operationssjukvård](#), Vårdhygien Skåne
- [Region Skånes instruktioner för basal hygien och arbetskläder](#)
- [Socialstyrelsens föreskrift om basal hygien](#), SOSFS 2015:10
- [Personalföreskrifter på operationsavdelning](#), Vårdhandboken

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter

Vårdhygien Skåne
www.skane.se/varldhygien

Utskrivna kopior gäller inte som original

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Medicinskt ansvarig enhetschef Vårdhygien	Datum: 2021-03-03 Ersätter 2019-03-01	Sida 2 (8)

Infektion/smittämne	Ventilation	Smittförande avfall	Risktvätt	Städning	Pre och postoperativ vård	Personalåtgärder (Utöver basala hygienrutiner)	Kommentar
Acinetobacter karbapenemresistenta	Normal	Nej	Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	Bedömning, se kommentar		Kontakta Vårdhygien! Patient med riskfaktorer enligt nedan skall vårdas på enkelrum <ul style="list-style-type: none"> • Sår, dränage, KAD (ej relaterat till aktuell kirurgi) • Tracheostomi, produktiv hosta. Patient utan riskfaktorer kan vårdas på allmänt postop om förutsättningar finns att följa grundläggande vårdhygieniska rutiner.
Betastreptokocker grupp A, C och G	Normal	Nej	Nej	R/A	Bedömning, se kommentar		Betastreptokocker i infekterade sår eller avslag betraktas som riskfaktor för att sprida smitta och patienten bör vårdas på enkelrum.
Brännskador, omfattande, och stora vävnadssönderfall	Undertrycksventilation	Nej	Nej	D/A	I	Personal bör bära munskydd. Förstärkt op.rock till op.teamet	Luftburen smitta kan förekomma vid dessa skador.
Bältros, lokalt område <small>(Herpes zoster-/varicella zoster-virus)</small>	Normal	Nej	Nej	R/A	Allmänt uppvak om bältrosen är täckt, annars E		
Bältros, generaliserad <small>(Herpes zoster-/varicella zoster-virus)</small>	Undertrycksventilation	Ja	Ja	R/A	I	Vårdande personal skall ha haft vattkoppor eller vara vaccinerad, alt använd andningsskydd FFP3	Salen skall vara stängd 2 timmar före rengöring och desinfektion.
Calici <small>Rota- Sapo- Adeno- Astro- och Norovirus</small>	Normal	Nej	Ja*	Virkon se kommentar	E, patienten får EJ lämna rummet		Alla golv och ytor städas med desinfektionsmedel Virkon 1 %
Campylobakter	Normal	Nej	Ja*	D/A vid enkelrum, annars R/A	E, vid diarré, annars allmänt postop		

Ja* = Vid förorening med infekterat material	D/A = Desinfektionsmedel Virkon 1 % till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor
E = Enkelrum	R/A = Rengöringsmedel till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor.
I = Isolering m undertrycksventilation/sluss på Postop/IVA alt eftervård på operationssalen	

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Medicinskt ansvarig enhetschef Vårdhygien	Datum: 2021-03-03 Ersätter 2019-03-01	Sida 3 (8)

Infektion/smittämne	Ventilation	Smittförande avfall	Risktvätt	Städning	Pre och postoperativ vård	Personalåtgärder (Utöver basala hygienrutiner)	Kommentar
Clostridium difficile	Normal	Nej	Nej	K se kommentar	E vid diarré, annars allmänt postop		K = Klorin i klorservett Wetwipe, alternativt i spädning 1:10 vid tarmkirurgi eller fekalt spill, annars R/A. Rengöring skall alltid utföras före desinfektion med Klorin.
Covid-19 SARS CoV-2	Normal	Ja*	Ja*	D/A	Se PM	Se PM	
EHEC Enterohemorragisk e-coli	Normal	Nej	Ja*	D/A vid enkelrum, annars R/A	E vid diarré, annars allmänt postop		
ESBL-bildande bakterier Extended spectrum betalactamases	Normal	Nej	Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	Bedömning se kommentar		<p>Patient med riskfaktorer enligt nedan skall vårdas på enkelrum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diarré, okontrollerad faeces- och urininkontinens, läckage från stomi. • Läckage från KAD/dränage/sår som ej är relaterat till aktuell kirurgi. Vålfungerande KAD, drän och väl täckta sår är ingen riskfaktor. <p>Patient utan riskfaktorer kan vårdas på allmänt postop om förutsättningar finns att följa grundläggande vårdhygieniska rutiner.</p>
ESBL CARBA ESBL med karbapenem-resistens	Normal	Nej	Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	Bedömning se kommentar		<p>Kontakta Vårdhygien! Smittväg samma som ovan, men konsekvensen av smittspridning är allvarligare, därav högre vårdhygienisk nivå.</p> <p>Patient med riskfaktorer enligt nedan skall vårdas på enkelrum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diarré, okontrollerad faeces- och urininkontinens, läckage från stomi. • Dränage eller sår som ej är relaterat till aktuell kirurgi. <p>Patient utan riskfaktorer kan vårdas på allmänt postop om förutsättningar finns att följa grundläggande vårdhygieniska rutiner</p>

Ja* = Vid förorening med infekterat material	D/A = Desinfektionsmedel Virkon 1 % till golv.
E = Enkelrum	Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor
I = Isolering m undertrycksventilation/sluss på Postop/IVA alt eftervård på operationssalen	R/A = Rengöringsmedel till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor.

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Medicinskt ansvarig enhetschef Vårdhygien	Datum: 2021-03-03 Ersätter 2019-03-01	Sida 4 (8)

Infektion/smittämne	Ventilation	Smittförande avfall	Risktvätt	Städning	Pre och postoperativ vård	Personalåtgärder (Utöver basala hygienrutiner)	Kommentar
Hepatit A och E	Normal	Ja*	Ja*	D/A vid enkelrum, annars R/A	E vid diarré, annars allmänt uppvak		
Hepatit B och C HIV	Normal	Ja*	Ja*	Blodfattiga ingrepp: R/A Övriga ingrepp: D/A	Bedömning, se kommentar	Stänkskydd/visir klass IIR samt dubbla handskar och förstärkt rock till operations-teamet	Op.sal: Vid sectio på patient med konstaterad blodsmitta kan omhändertagande av barnet inne på operationssalen övervägas. Postop: Välj enkelrum vid stor risk för okontrollerad postoperativ blödning.
Infekterad vävnad med riklig mängd pus	Normal	Nej	Ja*	R/A	Allmänt uppvak		
Influensa	Normal	Nej	Nej	R/A	E, patienten får EJ lämna rummet	Munskydd vid patientnära vård. Använd andningsskydd FFP3 och visir/skyddsglasögon vid bronkoskopi, intubation/extubation och sugning av luftvägar	
Karbapenemresistenta bakterier, se ESBL carba							
Kikhosta, pertussis	Normal	Nej	Nej	R/A	E, patienten får EJ lämna rummet	Munskydd vid patientnära vård.	
Kondylom	Normal	Nej	Nej	R/A	Allmänt uppvak	Andningsskydd FFP3 och närutsug vid op.området	

Ja* = Vid förorening med infekterat material	D/A = Desinfektionsmedel Virkon 1 % till golv.
E = Enkelrum	Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor
I = Isolering m undertrycksventilation/sluss på Postop/IVA alt eftervård på operationssalen	R/A = Rengöringsmedel till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor.

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Medicinskt ansvarig enhetschef Vårdhygien	Datum: 2021-03-03 Ersätter 2019-03-01	Sida 5 (8)

Infektion/smittämne	Ventilation	Smittförande avfall	Risiktvätt	Städning	Pre och postoperativ vård	Personalåtgärder (Utöver basala hygienrutiner)	Kommentar
Legionella	Normal	Nej	Nej	R/A	Allmänt uppvak		
Löss	Normal	Nej	Ja	R/A	Allmänt postop		Vid huvudlöss: låt patienten behålla op.mössa även på postop. Vid vägglöss hos poliklinisk patient: förslut patientens kläder och tillhörigheter i plastpåse.
Meningokocker	Normal	Nej	Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	E, se kommentar	Munskydd klass IIR under första behandlingsdygnet vid patientnära vård.	Enkelrum endast det första behandlingsdygnet, och patienten får då ej lämna rummet. Därefter allmänt uppvak.
Metapneumovirus	Normal	Nej	Nej	R/A	E, patienten får EJ lämna rummet	Munskydd vid patientnära vård. Använd andningsskydd FFP3 och visir/skyddsglasögon vid bronkoskopi, intubation/extubation och sugning av luftvägar.	

Ja* = Vid förorening med infekterat material	D/A = Desinfektionsmedel Virkon 1 % till golv.
E = Enkelrum	Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor
I = Isolering m undertrycksventilation/sluss på Postop/IVA alt eftervård på operationssalen	R/A = Rengöringsmedel till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor.

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Medicinskt ansvarig enhetschef Vårdhygien	Datum: 2021-03-03 Ersätter 2019-03-01	Sida 6 (8)

Infektion/smittämne	Ventilation	Smittförande avfall	Risktvätt	Städning	Pre och postoperativ vård	Personalåtgärder (Utöver basala hygienrutiner)	Kommentar
<u>Misstänkt MRB</u> Multiresistenta bakterier	Normal	Nej	Ja vid enkelrum, annars Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	Bedömning, se kommentar		Kontakta Vårdhygien! Patient med riskfaktorer enligt nedan skall vårdas på enkelrum: <ul style="list-style-type: none"> • tracheostomi, produktiv hosta • diarré, faeces- och urininkontinens, läckage av kroppsvätskor • Sår som ej är relaterat till aktuell kirurgi, hudinfektioner, fjällande hudkostym, eksem samt andra hudlesioner. • CVK, KAD, dränage, katetrar, stomier som ej är relaterat till aktuell kirurgi. Patienter utan riskfaktorer kan vårdas på allmänt postop om förutsättningar finns att följa grundläggande vårdhygieniska rutiner.
<u>MRSA</u> Meticillinresistenta staphylococcus aureus	Normal	Nej	Ja vid enkelrum, annars Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	Bedömning, se kommentar		Kontakta Vårdhygien! Patient med riskfaktorer enligt nedan skall vårdas på enkelrum: <ul style="list-style-type: none"> • Sår (ej relaterat till aktuell kirurgi), hudinfektioner, fjällande hudkostym, eksem samt andra hudlesioner. • Överväg enkelrum även vid dränage, katetrar och stomier (ej relaterat till aktuell kirurgi). Patienter utan riskfaktorer kan vårdas på allmänt postop om förutsättningar finns att följa grundläggande vårdhygieniska rutiner.
Mycoplasma	Normal	Nej	Nej	R/A	E	Munskydd vid patientnära vård	

Ja* = Vid förorening med infekterat material	D/A = Desinfektionsmedel Virkon 1 % till golv.
E = Enkelrum	Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor
I = Isolering m undertrycksventilation/sluss på Postop/IVA alt eftervård på operationssalen	R/A = Rengöringsmedel till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor.

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Medicinskt ansvarig enhetschef Vårdhygien	Datum: 2021-03-03 Ersätter 2019-03-01	Sida 7 (8)

Infektion/smittämne	Ventilation	Smittförande avfall	Risktvätt	Städning	Pre och postoperativ vård	Personalåtgärder (Utöver basala hygienrutiner)	Kommentar
Mässling	Undertrycksventilation	Nej	Ja	R/A	I	Alla på rummet skall använda FFP3 samt skyddsglasögon eller visir i smittsamt skede. Vårdande personal skall ha haft mässling eller vara vaccinerad. Gravid personal skall ej vårda patient med mässling.	Rummet skall vara stängt 2 timmar före rengöring och desinfektion.
Pneumokocker Penicillinresistenta	Normal	Nej	Nej	R/A	E	Munskydd vid patientnära vård	
Pseudomonas, multiresistent stam	Normal	Nej	Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	Bedömning se kommentar		Kontakta Vårdhygien! Patient med riskfaktorer enligt nedan skall vårdas på enkelrum <ul style="list-style-type: none"> • Sår, dränage, KAD (ej relaterat till aktuell kirurgi) • Tracheostomi, produktiv hosta. Patient utan riskfaktorer kan vårdas på allmänt postop om förutsättningar finns att följa grundläggande vårdhygieniska rutiner.
RS-Virus	Normal	Nej	Nej	R/A	E, patienten får EJ lämna rummet	Munskydd vid patientnära vård	
Salmonella	Normal	Nej	Ja*	D/A vid enkelrum, annars R/A	E vid diarré, annars allmänt postop		
Salmonella paratyphi/typhi	Normal	Ja*	Ja	D/A	E, patienten får EJ lämna rummet		

Ja* = Vid förorening med infekterat material	D/A = Desinfektionsmedel Virkon 1 % till golv.
E = Enkelrum	Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor
I = Isolering m undertrycksventilation/sluss på Postop/IVA alt eftervård på operationssalen	R/A = Rengöringsmedel till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor.

Infektionsmanual för Operationsavdelningar och Pre/Postoperativa enheter	VÅRDHYGIEN SKÅNE	
Utarbetad av: Vårdhygien Skåne Godkänd av: Medicinskt ansvarig enhetschef Vårdhygien	Datum: 2021-03-03 Ersätter 2019-03-01	Sida 8 (8)

Infektion/smittämne	Ventilation	Smittförande avfall	Risktvätt	Städning	Pre och postoperativ vård	Personalåtgärder (Utöver basala hygienrutiner)	Kommentar
Shigella	Normal	Ja*	Ja*	D/A	E Vid diarré får pat EJ lämna rummet		
Skabb	Normal	Nej	Ja	R/A	E	Använd långärmad rock med mudd, nedstoppad i handskar.	
Tuberkulos	Undertrycksventilation	Ja	Ja*	R/A	I, se kommentar	Andningsskydd FFP3 i smittsamt skede eller vid aerosolbildande aktivitet i annan vävnad än lunga.	<p>Vid antibiotikaresistent tuberkulos – kontakta Vårdhygien.</p> <p>Särskilda rutiner gäller endast i smittsamt skede (ca 2 behandlingsveckor). Smittsamhetsbedömning görs av behandlande läkare, oftast på Infektionsklinik.</p> <p>Tuberkulos i annan vävnad än lunga och larynx sprids normalt inte via luften men kan ske vid aerosolbildande aktivitet (såsom spolning, urfräsning osv) i infekterad vävnad.</p>
Vattkoppor	Undertrycksventilation	Ja	Ja	R/A	I	Vårdande personal skall ha haft vattkoppor eller vara vaccinerad.	Rummet skall vara stängt 2 timmar före rengöring och desinfektion.
VRE	Normal	Nej	Nej	D/A vid enkelrum, annars R/A	Bedömning se kommentar		<p>Kontakta Vårdhygien!</p> <p>Patient med riskfaktorer enligt nedan skall vårdas på enkelrum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diarré, faeces- och urininkontinens, stomi. • Dränage och sår som ej är relaterat till aktuell kirurgi. <p>Patient utan riskfaktorer kan vårdas på allmänt postop om förutsättningar finns att följa grundläggande vårdhygieniska rutiner.</p>

Ja* = Vid förorening med infekterat material	D/A = Desinfektionsmedel Virkon 1 % till golv.
E = Enkelrum	Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor
I = Isolering m undertrycksventilation/sluss på Postop/IVA alt eftervård på operationssalen	R/A = Rengöringsmedel till golv. Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till övriga ytor.